

Měřínský, Zdeněk

The Archaeometallurgy of Iron: Results Achieved 1967-1987

Archaeologia historica. 1988, vol. 13, iss. [1], pp. 637-638

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/139794>

Access Date: 18. 10. 2024

Version: 20241018

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ských aglomeracích dochází také k zakládání prvních konventů mendikantských řádů a špitálů. Proces urbanizace však neprobíhal přímočaře a závisel na mnoha faktorech. Například v případě Poznaně došlo k přenesení města a jeho nové lokaci poblíž původně vyvinuté aglomerace na Ostrowie Tumskim, podobně jako můžeme tento proces sledovat i u některých našich měst.

Speciálně se v závěru přednášky M. Młynarska soustředila na Vratislav, již věnovala ve svém předchozím bádání značnou pozornost. Náznaky pojmání Vratislavi jako města zachycujeme v písemných pramenech již na přelomu 12. a 13. století, rozhodující byly asi změny a lokace celého městského organismu ve třicátých letech 13. století, zatímco lokace z roku 1261 představovala patrně pouze právní akt, stvrzující dosažený stupeň urbanizace. K dalšímu rozšíření Vratislavi dochází pak ještě v devadesátých letech 13. století. Obě přednášky, zejména pak druhá z nich, podaly dobrý přehled celé problematiky výzkumu a geneze polských měst, těžící z množství poznatků získaných polskými historiky a archeology, a představovaly inspiraci i srovnávací materiál pro výzkum této problematiky u nás.

ZDENĚK MĚŘINSKÝ

The Archaeometallurgy of Iron: Results Achieved 1967–1987

Pod tímto názvem se uskutečnilo ve dnech 5.—9. října 1987 v Domě československých vědeckých pracovníků v Liblicích u Mělníka mezinárodní sympozium uspořádané Archeologickým ústavem ČSAV v Praze a Comité pour la sidérurgie ancienne UISPP, organizací vzniklou v roce 1967 usnesením VII. kongresu UISPP (Mezinárodní unie věd prehistorických a protohistorických), konaného předchozího roku 1966 v Praze, která se též stala sídlem sekretariátu komise. Jak vyplývá z názvu, předmětem zasedání bylo určité zhodnocení výsledků dosažených během dvaceti let existence komise a intenzivního bádání o železářství i kovářství prehistorického, protohistorického až středověkého období. Zprávu o dvacetileté činnosti organizace přednesl R. Pleiner a pak následoval referát V. Pigotta o otázce počátků hutnictví železa. Velký blok přednášek se týkal technologie výroby, metalografických analýz a studia procesu hutnění i dalšího zpracování železa včetně experimentálních ověřovacích metod (D. Horstmann, E. Tholander, H. Straube, P. Benoit et al., E. Mihok, P. Andrieux, M. Mangin, C. Forrieres et al., atd.).

Řada badatelů informovala účastníky zasedání o výzkumech v jejich domovských zemích. Například R. Pleiner hovořil o třiceti letech výzkumů výroby a zpracování železa ve středověku na území Československa, G. Sperl o středověké výrobě železa v Rakousku, J. Gömöri v Maďarsku, K. Bielenin sdělil poznatky o raněstředověkých hutnických centrech v Polsku, O. Voss seznámil přítomné se železářskými pecemi v Dánsku, G. Magnusson s prehistorickou a středověkou výrobou železa ve Švédsku a poslední práce o počátcích železářství na britských ostrovech shrnul H. F. Cleere. Další badatelé referovali o metalografických analýzách a studiu technologie staré kovářské produkce. Touto problematikou se zabýval P. Fluzin, technologii mečů ze svářkové ocele popsal R. Thomsen, metalografické analýzy prehistorických a středověkých železných nástrojů z území Polska prezentoval J. Piaskowski a metalografický výzkum středověkého brnění vyhodnotil A. R. Williams. Příspěvek E. Noseka byl věnován metalografickému studiu známého krakovského depotu předmincovních platidel v podobě tzv. sekerovitých hřiven. F. Bertin et al. informoval

o metalografických výzkumech středověkých koňských postrojů, I. Guillot se zabýval výrobou hornických železek ze 16. století a Z. Rasil technologií výroby raně novověké české litiny. L. S. Rozanova-Chomutova shrnula výsledky studia kovářství staré Rusi za poslední dvacetiletí, A. Anteins se soustředil na výsledky metalografické analýzy mečů a hrotů kopí z damascénské oceli v Pobaltí a B. Scott referoval o metodách konzervace nejstarších železných předmětů.

Součástí sympózia byla i exkurze do Blanska, kde účastníci vyslechli sdělení V. Souchopové a J. Čumy o experimentálních tavných v rámci spolupráce Okresního vlastivědného muzea v Blansku s ČKD Blansko, příspěvek V. Haška a Z. Měřinského o geofyzikální prospekci železářských objektů na Blanensku a výklad V. Souchopové o výsledcích nových výzkumů železářských dílen na západní Moravě a hlavně v oblasti Blanenska. Dále zhlédli expozici OVM Blansko, věnovanou počátkům železářství v Československu a zejména práci hutí slovanského období, i výstavu blanenské litiny. Vzorně organizované zasedání jistě přispělo ke shrnutí dosažených výsledků dvacetileté činnosti Comité pour la sidérurgie ancienne UISPP, další organizaci bádání, vzájemné informovanosti jednotlivých badatelů a umožnilo navázat i další pracovní kontakty mezi specialisty z celého světa.

ZDENĚK MĚŘINSKÝ

4. ročník setkání moravských archeologů v Brně

Dne 14. 12. 1987 se konal v Brně 4. ročník pracovních setkání moravských archeologů, který uspořádalo vedení Archeologického ústavu ČSAV v Brně ve spolupráci se ZO SSM této instituce. Hlavním tématem byly výsledky výzkumné sezóny v r. 1987.

Všechny účastníky přivítal v zastoupení ředitele Archeologického ústavu akademika J. Poulíka dr. J. Ondráček, CSc. Úvodní referát přednesl V. Dohnal z Krajského vlastivědného muzea v Olomouci. Seznámil přítomné s jedenáctou etapou výzkumu olomouckého dómského návrší, která řešila otázky opevnění v prostoru před kaplí sv. Anny. J. Bláha z Okresního střediska státní památkové péče a ochrany přírody navázal na olomouckou problematiku informací o nových výsledcích předstihového výzkumu předvelkomoravského osídlení na předměstském sídlišti Povel, kde bylo ve dvou slovanských osadách nalezeno množství luxusních předmětů, jako části pásových garnitur, zlatá tordovaná záušnice a dva páry ostruh s háčky. Vyškovský archeolog O. Šedo pohovořil o výsledcích záchranných výzkumů v Letonicích (slovanské pohřebiště) a Drnovicích (sídlíštní objekty a mohyla z pozdní doby římské). Předmětem referátu A. Chybové z muzea v Kroměříži byly záchranné akce v tomto regionu; referentka se zaměřila zejména na informací o středohradištním mohylníku u Litenčic a průzkumu historického jádra Kroměříže. Muzeum v Prostějově zastupovala A. Prudká, která seznámila posluchače s postupem terénních prací na mohylníku z doby eneolitu v Alojzově a připojila poznámku o záchranných výzkumech kultury popelnicových polí v Řešově a Určicích. Z. Měchurová z Moravského muzea v Brně podala zprávu o programu systematických výzkumů historicko-archeologického oddělení v r. 1987 a podrobněji se věnovala rozboru kolekce drobné středověké plastiky v souvislosti s postupným zpracováváním archeologického materiálu ze zaniklé osady Konůvky. L. Belcredi z Okresního muzea Brno-venkov navázal stručnou informací o další etapě systematického výzkumu